

בשביילי

לתורה וחסידות

• יו"ר ע"י חברת לומדי תורה דחסידי מודזין ברבנות כ"ה מרז אדמו"ר שר"ט"א •

כסליו תשפ"ו

פרשת ויצא

גליון רע"ב שנה ו'

בשביילי המערכת

פטנט חרני למניעת גניבות

מרחוק זה היה נראה כמו ענן שנפל ארצה. עדר צפוף של כבשים שהתהלך על פני הקרקע, ויצר מחזה מרהיב. לצידו, במרחק לא רב, פסע עדר נינוח נוסף, ולצידו עוד אחד, ועוד אחד. עשרים עדרים שלווים. ובראש כל עדר - רועה.

והרועים, שלא כמו הכבשים, לא היו כל כך רגועים.

שנת בצורת היא השנה. מקורות המים הרגילים יבשו, והצאן - מהיכן ישתה? ממה יחיה?

הם החליטו להתכנס יחד, כל רועי חרן, במרכז הבקעה תחת עץ התאנה.

אלפי הכבשים התרוצצו בנחת סביבם, כשהרועים ישובו דאוגים על הסעלים, חלילים בידיהם, והם מטכסים עצה כדת מה לעשות.

"אין ברירה", היתה ההחלטה פה אחד, "חייבים לעבוד קשה, לחפור באדמה - עד שנמצא מעיין נובע שיספק מים לכל העדרים!"

אמרו - ועשו. למחרת היום הצטייד כל אחד מהם במעדר, הם החלו חופרים וחופרים, מנכשים שורשים יבשושים, מחלצים אבנים כבדות, מפנים עפר ופיסות חול קשיחות.

ואז, כמו מנגינת כינור ערבה, החל נשמע פכפוך מים מענג.

הם הצליחו!

יש להם מים!

הרועים, כל אחד בתורו, הצמידו את חליליהם לפיהם, קראו לכבשים במנגינה: בואו, שעפאלאך, בואו לשתות!

היום הסתיים בשמחה ובצהלולים, מעתה לא יחסר מים.

אבל מחר הביא איתו מבטים קצת קשוחים יותר. מתברר שעל כל אחד מהרועים עבר לילה של נדודי שינה. "המעיין הזה - הוא הרי שליו!" חשב כל אחד מהם, "נכון, גם השני השקיע בו, אבל גם אני! ומה יהיה אם יבוא אחד מהרועים - וירוקן את המעיין עד בוש? מה יישאר לי? אני לא מוכן לגלות שעשקו אותי ממים!"

בבוקר, כשהתקבצו שוב, היו כולם חשודים פוטנציאליים בעיני כולם. הם שיתפו זה את זה במחשבותיהם, והופתעו לגלות כי כולם תמימי דעים בנושא. אסור לאפשר לאחד הרועים, או לכמה מהם, לגנוב את כל המים!

מה עושים? מתכנסים שוב, מתחת עץ התאנה.

עד היום הם מתווכחים ביניהם מי העלה את הרעיון הגאוני: להניח על פי הבאר אבן ענקית במשקל עצום, כזה שגם עם תשעה עשר רועים יתאחדו בכוחות משותפים להרימו - לא יוכלו בלי הרועה העשירים.

זה היה רעיון מוצלח מאין כמותו. ביטוח מלא למניעת גניבות וריקון המעיין! וכך הם עשו. מידי בוקר היו מתאספים, ממתינים למאחרים, וכשכולם היו מגיעים סוף סוף - הרימו יחד את האבן, והרגישו מאושרים למצוא מים מת-חתיים...

וייתכן שעד עצם היום הזה היו עושים כך, לולא היה עברי אחד מגיע מארץ ישראל ומסביר להם שאיש אינו יכול לגנוב את המים שלך, כי המעיין - הוא מעיין נובע, והמים שבו - לא מפסיקים לעולם, ואין איש שיכול לנגוע במה שמוכן לחברו.

אתה חושב שהשני יכול לגנוב לך את המים? את הפרנסה? את המקום שלך? וכי נראה לך שיש למקור השפע הגבלה כלשהי לתת לך וגם לז?

עלי דשא

פרשת ויצא

פרנסת עם ישראל

והנה ה' ניצב עליו ויאמר וכו', הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך, והיה זרעך וכו' וכו', עד כי לא אעזבך וכו', וייקץ יעקב משנתו (כח, יג - טז).

ולכאורה הנה צריך להבין אשר בכל הבטחות עד כי לא אעזבך לא הקיץ משנתו, עד בכונן בהבטחה זו 'כי לא אעזבך' מיד 'וייקץ יעקב משנתו', שבוודאי לא היה זאת במקרה כמובן.

אלא יש לומר דידוע אומנם ז"ל (בר"ר סט, ו) אשר כי לא אעזבך הוא הבטחת הפרנסה ע"ש, וידוע (תנחומא לך לך, פ"ט) מעשה אבות הם סימן לבנים, ובמעשה זה שלא הקיץ משנתו עד הבטחת הפרנסה, רמז בזה בשביל בניו אחריו, שאין לך דבר מועיל לעורר ולהקיץ את ישראל מן השינה והתרדמת עולם הזה כמו הפרנסה, שכשישראל נושע בפרנסה מיד 'וייקץ משנתו' לעבודת הבורא, ודי למבין. (דברי ישראל)

שמירה בפרנסה

ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש (כח, כ).

הנה כך היתה תפילתו של כהן גדול, שלא יצטרכו עצמך בית ישראל בפרנסה זה לזה ולא לעם אחר (תענית כד), העיקר 'ולא לעם אחר', כי אותם האנשים מישראל אשר פרנסתם היה בבית עם אחר, הם שצריכים שמירה יתירה וסייעתא דשמיא ביותר כמובן, וכדאיטא במדרש (בר"ר פו, ד) אצל יוסף הצדיק שהיה בבית פוטיפר, ויהי ה' את יוסף (להלן לט, ב), ועם שאר השבטים לא, אלא לשתיים עשרה עגלות טעונות יין, וכנסה אחת לחנות של עכו"ם הניח כולם והלך לו אחריה שלא יעשה יין נסך וכו', ע"ש.

והנה הראשון מזה הוא שהיה יעקב אבינו ע"ה בפרנסה בבית לבן הארמי, וזה הפירוש 'ונתן לי לחם לאכול וגו', יש לומר הכוונה על לבן שנתן לו ליעקב לחם לאכול ובגד ללבוש, וזהו שביקש 'ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכול וגו', פי', 'בדרך הזה אשר אנכי הולך' לפרנסה לעם אחר היינו לבית לבן שיתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, שהוא צריך לשמירה יתירה וסייעתא דשמיא ביותר כנ"ל. ומעשה אבות סימן לבנים, פעל בזאת לבניו אחריו כשיצטרכו חלילה לפרנסה להיות אצל עם אחר, שישמרם ה' ויצילם שלא ילמדו ממעשיהם ולא יתקלקלו חלילה, ודי למבין. (דברי ישראל)

שלימות עד הסוף

ושבתי בשלום אל בית אבי (כח, כא).

ופירש רש"י 'בשלום מן החטא' וכו' ע"ש. ולכאורה לפי הפירוש רש"י הוי ליה למימר 'ואצא בשלום' או סתם 'ואהיה בשלום', מאי 'ושבתי בשלום' את בית אבי דייקא, שמשמע שאחר שיבוא אל בית אביו כבר הוא בטוח מן החטא, והוא תימא, הלא 'אל תאמין בעצמך עד יום מותך' (אבות פ"ב מ"ד) כידוע.

אלא יש לומר 'ושבתי בשלום אל בית אבי' הכוונה על יום פטירתו מן העולם, על דרך זה שנאמר באברהם אבינו ע"ה (לעיל טו, טו) 'ואתה תבוא אל אבותיך בשלום'. והנה ידוע אומנם ז"ל (ב"מ קז): 'ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך' (דברים כח, ו) 'שתהא יציאתך מן העולם בלא חטא כביאתך', זהו שפירש רש"י שלום מן החטא כאמור ודו"ק. (דברי ישראל)

הקושי עם היצר הרע

אסף אלוקים את חרפתי (ל, כג).

ופירש רש"י 'משיש לה בן תולה סרחונה בו, מי שבר כי זה בנך מי אכל תאנים אלו בנך'. ויש לומר זהו הסענה של ישראל (ברכות יז), 'רבונו של עולם גלו וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה', היינו היצר הרע שנתת בנו, הוא שבר כל זה היינו חורבן בית המקדש, הוא אכל תאנים אלו היינו כמאן דאמר {חטא עץ הדעת} תאנה היה (סנהדרין ע), ועדיין הוא מרקד בינינו, והקב"ה מודה לזה כמו שנאמר (מכ"ה ד, ו) 'ואשר הרעות' שבראתי היצר הרע ע"ש (סוכה נב:), והבן. (דברי ישראל)

דרך נשים כשירות

ותאמר אל אביה אל יחר בעיני אדוני כי לא אוכל לקום מפניך כי דרך נשים לי וגו' (לא, לה). רחל הורתה היתר לעצמה לסובב ככחש ומרמה את אביה ולגנוב ממנו את התרפים, כדרך שנהג בעלה עם עשיו אחיו, 'ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים, ויאכל וישת ויקם וילך, ויבז עשו את הבכורה' (לעיל כה, לד). והביא בדעת זקנים מבעלי התוספות בשם רבי יהודה החסיד, 'מכאן אתה למד שאם יש ביד רשע ספר תורה או מצוה אחרת דמותר לצדיק לרמותו ולטול ממנו'. ואולי גם מה שהעביר אליו את צאן לבן במרמה על ידי המקלות היה על סמך היתר זה, כדכידוע בכך בירר הניצוצות קדושה דנפלו לקליפת לבן הארמי.

ורחל שהיתה עקרת הבית דנה דין לעצמה ולמדה מיעקב בעלה, דכמו דמותר להפקיע חפץ של מצוה מהרשע, כך מצוה ליטול ממנו חפץ של עבירה המביא לידי חטא. והיינו דקאמרה 'דרך נשים לי', דדבר זה למדתי מבעלי, והיא דרך נשים כשירות, 'ואין אשה כשירה אלא העושה רצון בעלה' (תנב"א רבה פ"ו).

(נחלת דן)

ליקט וערך הרב יצחק קרימלובסקי

ברכת הברקים והרעמים (א)

א. מפלאות הבראיה שישנם עננים שכאשר הם נפגשים זה בזה נעשה קול המולה גדולה הנקרא רעם ויצא אש בוערת הנקרא ברק והם נשמעים ונראים בכל העולם, ובמצאות הברק והרעם יוצאים יחדיו אלא שלמראה העין נראה קודם הברק, ורק אח"כ נשמע קול הרעם¹,

ב. **על הברק ועל הרעם** - מעיקר הדין מברך על כל אחד מהם עושה מעשה בראשית, ואם ירצה מברך על כל אחד מהם שכוחו וגבורתו מלא עולם².

ג. ונהגו שתחילה מברך על הברקים עושה מעשה בראשית³, ואח"כ מברך על הרעמים שכוחו וגבורתו מלא עולם⁴.

לא ראה הברק ושמע קול רעם תחילה מברך עושה מעשה בראשית, ואם ראה ברק אח"כ מברך אז שכוחו וגבורתו מלא עולם.

ד. ראה ברק וטעה ובירך עליו שכוחו וגבורתו כו', ואח"כ שמע קול רעם מברך שוב שכוחו וגבורתו כו', וכן אם שמע קול רעם וטעה ובירך עליו עושה מעשה בראשית ואח"כ ראה ברק מברך שוב עושה מעשה בראשית⁵.

ה. שמע רעם וראה ברק כאחד מברך על שניהם ברכה אחת עושה מעשה בראשית, ואם בירך שכוחו וגבורתו כו' יצא⁶.

א. להשכיל גודל פלאי השי"ת בבריאת העולם, הנה בגמרא (ברכות נט.) מיייתן כמה שיטות אמוראים מה הם הרעמים, ולבאר הדברים אעתיק מש"כ בספר הברית פ"ג וז"ל ועתה אגיד לך בני דעת החוקרים האחרונים בו והם אמרו שסיבת הדבר הוא כאשר תהיה לפעמים העננים מאד חם ויבש העולה מן הארץ אשר מעורב בו חלקי גפריית. הנה זאת חקרנוה כן היא ואמת הדבר, כי כל משכיל על דבר ימצא בקל להכיר ובמעט הבחנה, להפריד ענני הרעם מענני הגשם בזולת הרעם, כי העבים של הרעם יתראו שחורות כעורב מחמת חלקי הגפריית המקובצים בהם, אף גם האויר אשר בעת ההיא יקשה על האדם (אויב) כי יורגש איהו כובד בנשימת רוח מחמת חלקי הגפריית המעורב בו ומורה כי מעתד הרעם לבא, והנה אויר היבש והחם עם חלקי הגפריית המקובצים ומסוגרים בעבים ועננים השוכנים זה על זה, ויעופו אלה על אלה, על ידי זה יתחממו העננים בתנועתם ויחממו את חלקי הגפריית אשר בפנימיותם, אף ברי טריח עב על ענן וירחיק את האויר החם שבאמצע, ובהגיע אליהם הקור מן האויר הקר אשר למעלה מהעננים, או כי יפגשו לפעמים העננים האלה בענן מטר מצונן, והצנה אשר בענן המטר או אשר באויר האמצעי ידחיק את חלקי הגפריית והאויר החם יותר במקום צר, ויתרוצצו זה בזה ויעברו אלה באלה עד כי התחממו ויתלהבו כאש להבה וברגע שמתלהב מתפשט האויר המסוגר עד מאד וישבר העב ויפיץ ענן אורו ויצא החוצה בכח ובקול רעש גדול וכו', ויהי קולות וברקים ואש הזאת תרעיד בתעצמות תנועתה את חלקי אויר העולם הסמוך לעננים וישליכם וידחיקם ויפיצם, וככה יעשה בכל האויר בחלק אחר חלק עד כי ישמיע קול שאון ברעש וברעם, ואותו האויר **לנגה כמראה אש הנהא יקרא בשם ברק, וקול המולה גדולה הנשמע יקרא בשם רעם, ושניהם ממקום אחד באו וברגע אחד מתהווים כענין האש והקול היוצא מקנה השרפה הגדולה הנקרא תותח ממש**, ועל כי מן הלהב ומן האש יוצא ברק על כן מראהו כנחלי אש בוערות כמראה הלפידים עכ"ל, וכ"כ הראב"ן ס' ר' שאין רעם בלא ברק, הביאו הא"ר ס"ק ד'.

ב. בספר הברית שם כתב וז"ל אפס, תחילה נראה הברק ואחרי כן נשמע הרעם, ואחר האש קול, לפי שחוש השמע מתאחר יותר להגיע לאזן שומעת מחוש הראות שהוא מהיר במלאכתו מאד, ולכן גם העומד מרחוק בהרבה יראה אף הוא תחילה אוד מצל מאש, ואחר כך ישמע את הקול עכ"ל.

ג. בטור וש"ע ס' רכ"ז ס"א מבואר ז"ל ועל הברקים ועל הרעמים וכו', על כל אחד מאלו אמר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם עושה מעשה בראשית, ואם ירצה יאמר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שכוחו וגבורתו מלא עולם.

ד. ומברך תחילה על הברק שהוא מתראה קודם לענינו

של אדם, ואח"כ מברך על הרעם, מ"ב ס"ק ה'.

ה. כתב הט"ז ס"ק א' וז"ל והמנהג לומר על הרעמים שכוחו וגבורתו ועל הברקים עושה מעשה בראשית, ואיני יודע טעם לזה, אולי שהרעמים מראים כח משא"כ בברקים עכ"ל, וכ"כ המ"ב ס"ק ה', ובא"ר ס"ק ד' פירש וז"ל והנהא לענ"ד כיון דבריה בידם רוצים לברך שניהם, וברעם יש נמי כח ברק לכן מברכין עיקר הברכה שכוחו כו', ובראב"ן סימן ר' מצאתי שכתב דאין רעם בלא ברק, וצ"ל דמ"מ אם אינו רואה לברק הוא כאילו לא היה ברק, וצריך לחזור ולברך אברק, ומכ"ש כשביקר מתחילה על ברק לחוד שמברך אח"כ על רעם ע"ש.

ובביאור ברכה זו כתב הא"ר בשם האבודרהם וז"ל ברוך **שכוחו** = הנותן כח לטבע, **וגבורתו מלא עולם** = להראות כחו של יוצר בראשית כדי שיראו מלפניו עכ"ל, והוא מושתת על דברי הגמרא ברכות נט. אמר ר' אלכסנדר אמר ר' יהושע בן לוי לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב שנאמר והאלקים עשה שייראו מלפניו.

ו. בספר הברית שם כתב וז"ל אמנם מה שלפעמים נשמע קול רעם ברעש וקול גדול בלי ראות הברק כלל, הוא מפני שהבקיע בעבים שיוציאו האש היה מעבר השני של הענן כלפי מעלה נגד השמים ותעל האש או מן הצד מימינו אש או משמאלו ולא יגה שביב אש או המקום אשר האדם עומד עליו, כי העננים יחצצו חוש הראות ועבים סתר לו, מה שאין כן הקול שלא יחצוץ שום מחיצה בפניו עכ"ל.

ז. דהא מעיקר הדין יכול לברך על שניהם עושה מעשה בראשית או שכוחו וגבורתו מלא עולם, מ"ב ס"ק א' וכו' הערה א', ואינו יוצא בברכת אחת על שניהם דהא יש מצוות השבח על כל אחד מהם בפ"ע.

ח. מג"א ס"ק א', וכ"כ המ"ב ס"ק ה', אמנם הא"ר ס"ק ד' כתב נ"ל דיברך על שניהם דהא הבריה בידו א"כ יכול לומר שמברך על אחד שכוחו ועל אחד עושה מעשה בראשית, ועוד דהא דעת הראב"ד (פ"י מברכות ה"ד) ורש"י ברכות נד. ד"ה כרוב דאפילו אברק לחוד מברך שניהם וכן פסק הראב"ן ורבינו ירוחם (נתיב ח' ח"ב קד ע"ד) ובהו וודאי יש לסמוך עליהו עכ"ל, ולהלכה אין לנו אלא דברי המג"א והסכימו עמו הפוסקים שאינו מברך אלא ברכ אחת לשניהם, וכ"ש בברכות דספק ברכות להקל.

ובחיי אדם (כלל ס"ג ס"ז) כתב שאם הרעם בא תוך כדי דיבור לאחר הברק נראה לי דאינו מברך עליו, וצ"ע שם לעיין בא"ר, והנה הדבר צ"ע דהא כשביקר על הברק לא חשב לצאת ידי ברכת הרעם וכו' מה בכך ששמע הרעם תוך כדי דיבור, ובאמת המ"ב שראה דברי הח"י אדם השמיט הלכה זו, ובפרט למש"כ הא"ר שגם כשבאו שניהם כאחד מברך ב' ברכות, והגם דלא קי"ל כותיה, מ"מ ככה"ג שבררם בא תוכ"ז נראה שיש לסמוך עליו ולברך על הרעם ודו"ק בזה.

מנהגי ישראל צריך לקשר בין הלב לראש

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו. נרש"י, "עשאו כמין מרזב וכו'". ואפשר דלגנים רומן לסיבות שמחמתן הלך יעקב מביט אביו, דרצקה ציונה עליו לברוח מחמת עמו, שלא יכרה על ידי עשו, ויחזק ציונה ללכת לפדן ארם כדי להעמיד י"צ שגמים ולהיות ראש לעם ישראל. ומשני טעמים אלה נחיראל יעקב בלכות שעה, שחשש למיתת עמו על ידי אליפז בן עשו שרדף אחריו, וגם חשש לקיום עם ישראל העמיד ללכת ממנו, ואם יכרה לא יזכה להעמידו.

והוא שאמרו האנשים 'עלי יניח לדיק את ראשו, ולבסוף נעשו לאבן אחת למראשותיו, דמנהיג ישראל צריך לקשר בין הלב לראש, לדיקים ליבם בראשות, והראש הוא מקום החשדן והמחשבה. (נחלת דן - פרשת ואל)

טעם הליכתו לחרוץ

רבינו מפרש את הפרשה בדרך רמז שיעקב יצא ללכת לחרוץ עפ"י צויו אביו ואמו אלא שהיה זה משני טעמים, אמו אמרה לו כן מחמת חשש שלא ייהרגו אחיו, ואביו צוה לו כדי שיתחיל להקים את כנסת ישראל, ולזה צריך שיאשה ויליד ילדים. והנה מתוך שניהם יש חילוקים דהיינו שמחשש של אמו בוודאי צריך ללכת לחרוץ ולשהות שם זמן רב, אבל בשביל להקים את כנסת ישראל זהו סיבה שאפשר לדחותו כדי שיוכל להישאר עוד זמן אצל אביו ולקנות ממנו חכמה ומוסר, ועל אף שאביו צוה לו ללכת ואולי הכוונה שרצה לחזור ולבקש מאביו שירשה לו להישאר אצלו עוד זמן.

עלי יניח צדיק ראשו

זהו נרמז במה שהאבנים רבו, כי האבנים הם הסיבות שבגללם יצא לדרך, והיתה מריבה ביניהם באיזו דרך יבחר ללכת צדיק בדרכי, וזה מה שטענו כל אחת מהאבנים עלי יניח צדיק ראשו, ועשה הקב"ה נס והתאחדו האבנים להיות אבן אחת, ומפרש רבינו שייכות זו שבין הטעמים הוא ויכוח בין הלב והשכל, ורבינו לא ביאר יותר את דבריו, וזה יש לומר להלפך שהצווי לשאת אשה ולהוליד שהחשש שיהרגו אחיו הוא ציווי השכל להתרחק ממקום סכנה ואילו ללכת להקים את כלל ישראל שלשם זה היה ברצונו חשק גדול להישאר אצל אביו, זהו מצד הלב שנמשך לשורשו ושם מוצא את המרגוע, וגם יש לומר להלפך שהצווי לשאת אשה ולהוליד ילדים זהו מצד השכל שזהו תכלית העולם ואילו הבריה מעשיו הוא מחמת פחד הלב, והקב"ה עשה נס ולימד את יעקב אבינו איך בכל שאלה וספק ללכת בדרך שתסבול גם את המהלך של השכל וגם את רצון ותשוקת הלב כי זה הוא מנהגי אמיני שידוע לאחד ולפטר בין כולם.

ועוד פירש רבינו דרך נוספת שבצויו אביו לבד היו ב' צדדים והם ב' אבנים, שמצד אחד אמר לו אביו שילך ומצד שני רצה להישאר אצלו ולא ידע לשית עצות בעצמו איך ומה יעשה, והקב"ה עשה נס ותרם, וזה ע"י שקפל כל אויץ ישראל תחתיו וע"ז היה כמו שנמצא בארץ ישראל בכל מקום שהולך וממילא אף שהיה בחרן בגופו אך היה גם בארץ ישראל אצל אביו.

עבודת הצדיק

יש כמה הבנות חשובות שאפשר ללמוד ולהבין מתוך דברי רבינו, תחלה שפעמים רבות אדם בא למקום שמסתפק מה ואיך יעשה, ולבו נוטה לצד אחד ומורו מראה לו שצריך לעשות להיפך ממש, וכיון שהדברים נראה שא"ל כלל לקיים שניהם הוא בא במצור, ולבו מר בקרבו, כי חושב שאם יעשה כפי הבנת מורו או אכן יעשה כראוי אבל ידע שלא יוכל להשקט את לבו ולא יוכל לעשות את הנדרש ממנו בשמחה וטוב לבב, ואולי אם יעשה כפי הרגשת הלב אכן לא יהיו יותר חששות כל בו אבל נראה לו שכלפי שמיא או כלפי הבריות אין המעשה כפני, ולמדנו כאן שטוב יעשה אם ילך אצל מנהיגי ישראל שהם יודעים איך לחבר את המח והלב ולהוציא לפועל את המעשה שיהיה נכון מצד האמת וגם באופן של נחת ומרגוע.

חיבור המוח עם הלב

וכן הוא להיפך שהמבט הקטן של אדם פשוט כששומע על דברי מנהיגי ישראל לפעמים נראה לו שאין הדברים מיושבים כי לפעמים חושב שהיה צריך ללכת בדרך של יקוב הדין את ההר ואינו מבין מפני מה נותנים מקום להקל ולפטר, או לאידך גיסא נראה לו שהדברים לא יוכלו להתקבל אצל האנשים ולדעתו היה צריך לעשות באופן אחר, והכלל הוא שהוא שופט ודן את הענין לפי ראות עיניו, אבל האמת שמנהיג אמיני הוא מי שאינו מוילזל בהרגשת הלב וגם אינו מזניח את השכל הישר דווקא להם יש סייעתא מן שמיא למצא את הפתרון שיתאים עם הבנת המוח וגם יהיה מקובל ומיושב על הלב.

לקראת יומ"ד של רבינו בעל ה"דברי ישראל" זיע"א מובא ליקוטים על בעל ההילולא מתוך דא"ח

מיבלחש"א ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א שנאמר בעת עריכת השוה"ט ביומ"ד

עומדים אנו ביארצייט של בעל ההילולא שידוע גודל כחו בעבודת התפילה, ואפילו קודם הסתלקותו, מסופר, שקרא לבניו לחזור לפניו את נוסח התפילה של ראש השנה ויום כיפור, אשר עליו מסר נפשו בחיים חיותו והפיח נשמתו בהם, והסכים על בנו ה"אמרי שאול" שדייק בנוסח, והיינו שקודם הסתלקותו הנחיל את כח ועבודת התפילה לבנו - צדיק בן צדיק, וביומא דהילולא, אנו מבקשים, כשם שבחיי חיותו החזיק בכח התפילה להושיע בעלמא הדין את כלל ישראל, ודאי ביומ"ד שלו עומד ומתפלל במרומים להושיע בבני חיי ומוזני.

וממילא צריך לדעת גודל האחריות בעת השירה שתהיה ממקור הקדושה. וכידוע המעשה שהיה אצל אא"י בעל הילולא זי"ע, שבא לפניו בן של קדושים שהתחיל לסור מן הדרך ועצתו בפיו, בהיותו יודע גגן ומבין בתוים של נגינה, יעלה על הכתב את ניגון ה'אזכרה' המקודש כ"כ כדי שלא יאבד הניגון ח"ו. מששמע זאת אא"י הסיר עיניו מלהסתכל בפניו, לאחר זמן קצר נודעו כי הסיר האיש עולו ופנה לאוניברסיטה, ואמר אז, שהרבי ממוז'ץ ידע את מצבו שבעת שבא לפניו שכבר היה בדעתו לנסוע לגרמניה. נמצינו למדים עד כמה נלחמים הקדושה והסט"א בקדושת הניגון.

(שוה"ט י"ג כסלו תשע"ג)

המעין בספרו הק' מבחין שהרבה דברים מעניין מדת הביטחון. ובאמת שהיה בענין זה נאה דורש ונאה מקיים ובתוך הספר "אמת ליעקב" הביא מעשה, שפ"א גבנו ממנו סחורה בסכום רב, והתחזק באמונה שה' יעזור לו. והלך אצל הרה"צ ר' מאיר יחיאל מאסטרובצ'ע זצוק"ל, ומצא שהוא מסובב באנשים המדברים דברי תורה, ונדחק ביניהם לשמוע גם הוא דברי תורה, ונפנה ממנו עניין הסחורה. כשהלכו האנשים סיפר להרה"צ את אשר קרהו, ותמה עליו, איך היה לך כח לעמוד פה בין העומדים לשמוע את שיתנו, ואמר בזה"ל, הלואי היה לי כח כזה. ואמר לו רבו, מידה זו למדת אצל חונתך, כי הוא היה איש שמחה. עכ"ל. וכן שמעתי מעוד אנשים, שכוונו הייתה דרכו בקדוש. וממילא צריכים ללמוד מדרכיו לדבוק במידת הביטחון. (שוה"ט י"ג כסלו תשע"ה)

בעמדנו כעת לנגן את ניגון 'אזכרה' שחיבר רבינו זי"ע, יש לנו להתבונן במעלת וסגולת ניגון קדוש זה, הנה הניגון הזה חברו רבינו זי"ע בשנותיו האחרונות עלי אדמות, כשלש שנים לפני פטירתו, בהיותו בעיר ברלין לצורך הניתוח על רגלו, ונתגלה אז לעין כל גבורת נפשו הקדושה שבעת סבב ייסורים עצומים היו מעייניו נתונים להתבונן בצער וגלות השכינה והיה בזה בבואה ומעין דמעה להמדובר לעיל בחינת ומעלת 'אם ידעתי לא ישנתי' כנודע שלא הוצרך לסמי הרדמה, כי ידע שה' אלוהיו עמו ובדיקות בו מצא נוחם לנפשו. ואחר שחיבר הניגון הקדוש הזה, אמר רבינו זי"ע שזמה רבות בשנים היו אצלו הרעיונות והתנועות של הניגון, אך תמיד כשרצה לצרפם ולחברם למערכה אחת ולניגון שלם היו לו הפרעות ממקרים וסיבות שונות, וכנראה שהבע"ד התאמץ בכל עוז למנוע את חיבורו של הניגון. עכ"ל. ולכאורה מדוע הפריע ניגון זה להסט"א כל כך, כנראה אין זה אלא מחמת שהיה הבע"ד יודע כי ניגון זה יש בכוחו ובכח תנועותיו הטהורות היוצאות מקרב לב טהור וזך לקרב את גאולת כלל ישראל לאוקמי שכינתא מעפרא לפאר ולרום את עיר האלוקים המושפלת לתת לה פאר תחת אפר, ויהיה זה סופה של הסט"א כי יבוא התיקון השלם ויעביר ה' ממשלת זדון ורוח הטומאה מן הארץ, לכן נלחם הבע"ד על נפשו למנוע את חיבור הניגון, אלא שבחסדי ה' לא עלתה לו מזימתו וזיכנו השי"ת לעמוד בלילה הזה לשוררו לקרב גאולתנו ופדות נפשנו לבא לעיר האלוקים ברינה.

(שוה"ט י"ג כסלו תשפ"א)

פרפראות משולחן גבוה

מתוך דא"ח דכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

המתייגע בעבודת ה' ונלחם ביצרו זוכה לעזר ממעל

ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר (כ"ה, c). כתב רש"י 'להודיע שכוהנו גדולי' שגלל את האבן כאדם המעביר פקק מעל הצלחות. ולכאורה ייפלא למה הוצרך יעקב לזה, הלא אפילו בירך את פרעה שיעלה הנילוס לקראתו כ"ש שיעלו לקראת יעקב כדי שלא יטרח לשאוב. וממנם זה ראוי שיעשה לו גם שתגלל האבן מאליה, דוגמת הנס שנעשה באבני המקום.

אכן מכאן לימוד לדורות, 'כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים', הכוונה למקור מים חיים - תורה, 'והאבן' - היצר הרע, 'גדולה' - מתגבר בכל יום להמית האדם, לנתקו ממקור חיותו היא התורה, ועומד 'על פי הבאר' בפתח בתי כנסיות ומדרשות להכשיל האדם ולמנועו מקביעת עיתים לתורה, ונרמז לנו כי אין שום עצה מלבד שהאדם עצמו ילחם לסלק אבן המכשלה הזאת בכח גדול.

אולם אחר המלחמה והעבודה ביועיה רבה, ימצא עזר וסיוע מן השמים, ומכאן ואילך יעבר לו לתת לו שכל ובונה להבין עמקי סודות התורה ולהתענג בלימודו, ויעלו המים לקראתו ממש. ומכאן למדנו גודל כוחו של זרע יעקב, ושנתן ה' ביכולת יד האדם להתגבר על מניעות אלו. (תשפ"ב)

כח התורה להגן מעונש על הנסבב מה'לימוד

ויצא יעקב מבאר שבע (כ"ה, c). מבואר בגמ' (מגילה י"ד) דיעקב אבינו פירש מאביו ל"ד שנה - י"ד שנה למד תורה, כ' שנים בבית לבן, וב' שנים שנשתתה בדרך, וכיון שלא כיבד אביו בשנים אלו, נענש כנגד כך שפירש יוסף בנו ממנו כ"ב שנה, אבל לא נענש על י"ד שנים שעסק בתורה, שהתורה הניעה עליו.

והקשו המפרשים, בשהותו בבית לבן קיים מצות כיבוד אב ואם כמצות הוריו, והיה ראוי שתגן עליו זכות מצות כיבוד אב ואם. ותרצו, דבאמת היה ראוי יעקב להיענש רק על ב' שנים שנשתתה בדרך, אלא שאין דומה צער של ב' שנים העומדות בפני עצמן, לצער של ב' שנים הבאות אחר כ' שנה של ריוח, לכן הוצרך שיפירש יוסף מיעקב כ"ב שנה, שירגיש יעקב בב' שנים האחרונות את הצער שהיה לאביו יצחק בב' שנים שנשתתה בדרך.

וקשה, שאצל יצחק באו ב' השנים האחרונות לאחר ל"ד שנים של ריוח וי"ד שנים של בית עבר, וכ' שנים של בית לבן שגרמו להתגברות צערו של יצחק בב' שנים האחרונות ואף שלא נענש כנגד כל הל"ד שנים, משא"כ אצל יעקב באו לאחר כ' שנים בלבד, ועדיין לא היה דומה צערו של יעקב לצערו של יצחק.

אמנם נראה לכאור דברי הגמרא (סופה כא.), דזכות ה' תורה' מנינה על האדם מן העונש הן על זמן הלימוד והן על הנסבב מחמת התורה לזמנים אחרים, כמו שיעקב אבינו לא נענש אף על מה שהתגבר צערו של יצחק בגרמנו בב' שנים שנשתתה בדרך. משא"כ זכות 'מצות' כיבוד אב שקיים בשהותו בבית לבן הגנה עליו רק כשעסיק בה, ולא לענין הנסבב ממנה לזמנים אחרים, לכן נענש שפירש יוסף ממנו רק כ"ב שנים, ולא ל"ד.

ישלל אדם את בני ביתו למה שבדעתו לעשות

ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב וגו' ותאמר אל יעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן, ותאמר הנה אמתי בלחה וגו' ואבנה גם אנכי ממנה (ל, א). רש"י פירש מה היו טענות רחל ליעקב, וכתב, שאמרה לו הלא אבררם אף שהיו לו בנים מהגר, התפלל בעד שרה, והשיבה יעקב, וקנתי שרה הכניסה צרתה לביתה, אמרה לו רחל, הנה אמתי בלחה נתונה לך ואבנה גם אנכי ממנה, כשרה.

ולכאורה דברי יעקב על מעלת שרה שהכניסה צרתה לביתה, פלא הם, דהא רחל גדולה מזו עשתה שמסרה סימניה ללאה.

ונראה לומר, דעיקר ההפרש הוא כי רחל מסרה הסימנים ללאה בהיותה בצרה גדולה, שהיתה לאה יוצאת נכלמת ומבוששת עד מאוד, והרי זה כהרואה את חברו שובע בגדר, שאין לו שרות להררר וקופץ להצילו ממוות. והנם כי גדלה זכותה לאין שיעור וראה רש"י (ל, ב), מכל מקום יש מעלה מיוחדת במה ששרה הכניסה צרתה לביתה במתינות ויישוב הדעת ולא בחופזה מתוך הכרח ודחוק, ורק זכות כזו מהניא לפקדה בעקרותה. לכן הוצרכה רחל למסור את בלחה ליעקב, ואז הועילה לה זכות מסירת הסימנים.

ומעלה יתירה זו מצינו גם בהמשך הפרשה כאשר אמר הקב"ה ליעקב לשוב לארץ ישראל, דיבר על לב רחל ולא על וישראל, שישכמו לילך מבית אביהן, ולא אמר להן שכך נצטווה מפי הקב"ה בלבד. והיינו כנ"ל שנתכוין שיתעוררו נשיו מרצונם לדבר זה, ולא בחופזה במצות השי"ת. והשל"ה (ורד חיים בפרשת) העיר בזה וכתב 'אין ראוי לאדם כשירצה דבר מה מאנשי ביתו שיכריחם על זה על צד האונס והניצוח וכו', אבל ישתדל לפתות אותם אל מה שירצו בתכלית מה שאפשר כדי שיתעוררו לזה מעצמם וכו', ראה כמה הרבה יעקב דברים עם רחל ולא היה כדאי שיתרצו בטוב לב, ואע"פ שהקב"ה צוה לו שישב לביתו.

(תשפ"ד)

סיפורים שלא סופרו

לרגל היארצייט של הרה"ק בעל ה"דברי ישראל" זי"ע אנו מגישים לקוראים שלושה סיפורים נדירים, בפרסום ראשון, מפי עדים נאמנים. גילויים מופלאים על מופתים של חיי, מזוני, ובני.

והשליח הופיע בשער, בריא ושלם, עם הסחורה והכסף. (מפי הרה"ח ר' יצחק טאוב ז"ל ששמע מבת ה"דברי ישראל" זי"ע)

לחיים' בשעת הכושר

שנים רבות נשאה מרת מנוחה ע"ה, בתו של בעל ה"דברי ישראל", את כאב עקרותה בלבה. שנה אחר שנה, וטרם זכתה לזרע של קיימא, והיא מלאה תחנונים.

לא אחת פנתה אל אביה, בבקשה ובכאב: "אבא, את כולם אתה מושיע, עשה נא גם למען בתך!" אך הרבי, בעיניו החודרות, היה שותק, והרגע הגיע. שנה אחת בליל פורים, אחרי קריאת המגילה, ראה המשב"ק הרה"ח ר' שמואל, כי פני הרבי כלפיד אש, ונראה היה כי מדובר בשעת כושר נדירה.

לפתע פוקח הרבי את עיניו ואומר: "ר' שמואל, קרא מיד לבתי מנוחה שתבוא הנה, והבא נא לתורתך" לחיים" כי עכשיו זהו עת רצון". כשכנסה הרבי הבית בה וברכה. לא ארכו הימים ונפקדה מרת מנוחה בבן זכר למזל טוב.

(מפי הרה"ח ר' יצחק טאוב ז"ל ששמע מפי המשב"ק הרה"ח ר' שמואל)

להיפרד. (כ"ק האדמו"ר מקוממיר שליט"א בשם הר"ר מאיר קלופמן)

השליח והסערה

זמן קצר לאחר חתונתו, השקיע חתנו של רבינו בעל ה"דברי ישראל", את כל כספו ברכישת סחורה יקרה שתכנן למוכרה. הוא שכר שליח מיוחד לשאת את הסחורה לעיר רחוקה, למכור אותה שם בשוק הגדול, ושם יוכל להרוויח סכום נכבד שימשו כעמוד פרנסה יציב לבניין ביתו.

אלא שבאותו זמן ממש בלי התרעה פרצו מהומות קשות באותה עיר שאליה נשלח השליח. שמועות מבוהלות החלו לזרום כמים: פורעים מתפרעים ברחובות, סוחרים נשדדים, הדרכים נחסמות.

פחד נפל על פני כל בני הבית, והחתן, שבכסף ההוא השקיע את כל אשר לו, הלך כצל, פניו חיוורים, חושש שכל כספו הלך לטמיון.

הם מיהרו להיכנס אל הרבי וסיפרו לו על הסכנה: הרבי שמע, עצם עיניו לרגע, ואז פסק בשלווה נחרצת: "הכסף לא ילך לאיבוד". ואכן, לא עברו ימים רבים,

סירוב שהציל חיים

מוצאי שמחת תורה. חצר קדשו של רבינו ה"דברי ישראל" זי"ע.

הגאון רבי יוסף דוד קלופמן זצ"ל, מחבר הספר "יד המאיר", ששהה בצל הקודש משך כל הימים נוראים, ניגש אל הרבי להיפרד. אך לתדהמתו רבינו סירב להיפרד ממנו.

רבי יוסף דוד עמד נבוך. הוא כבר סגר עם בעל עגלה, והכין את עצמו לחזור לביתו. אך הוא לא שאל שאלות. הוא נשא. מציית לרוח הקדושה של הצדיק. למחרת בבוקר התעורר בבית האכסניה כשכולו חום וקור, גופו קודר, וחולשה כללית מקיפה אותו מכף רגל ועד ראש. רופא מקומי שהוזעק אליו בדחיפות, בדק אותו וקבע בקול ברור: "מדובר במחלה קשה ביותר, לו היית יוצא אמש לדרך היית עלול לשלם על כך בחייך!"

ימים הפכו לשבועות. רבי יוסף דוד נשאר בחצרו של הרבי כשהוא מטופל במסירות, ורק כחניכה קם רבי יוסף דוד ממיתתו, מחלים לגמרי. הוא חזר שוב לרבי, הפעם כדי להיפרד, ולומר תודה על שלא נתן לו

שהשמחה במעונם

הגה"ח שמואל קרימלובסקי שליט"א ברנפלד מראשי חבורות הבחורים וחברים מקשיבים בהכנס בנו יהודה מאיר נ"י לעול תו"ט

הרה"ג יעקב אריה שכטר שליט"א ב"ב מג"ש בשיבתנו נחלת אברהם' הר"ר יונתן ספטנר הי"ו סאט לואיס לנישואי הבנות

הרה"ח חיים אשר קרימלובסקי שליט"א בהכנס הנכד לעול תו"ט

הטענאיא שע"י ארגון צעירי מודזין

הודעה חשובה

הגענו להודיע כי לקראת שב"ק פרישת וישלח ט"ו כסלו יומ"ד דרבה"ק ה'אמרי שאול' זי"ע יתקיימו סעודות שבת ולינה לבחורים הבאים לחסות בצל הקודש

ההרשמה חובה עד יום ג' יב' כסלו אצל הנצינים בשיבות תשלום 20 ש"ח בעת ההרשמה

הנקודות הנלמדות בשבוע פרשת וישלח

בעמוד הקהילה

מסכת פסחים סג. - סה.

- מחלוקת ר"מ וחכמים בשו"ט למולך ולעורלים.
- מה פ"י הפסוק לא תשחט על חמץ וגו'?
- איך נעלו דלתות העוה"ה?
- סדר הקרבת קרבן פסח.
- מפי מה נקראת כת שלישית עצלנית?

בברכת התורה
הנהלת יודעי תורתך

02-649-3362
לשמיעת שיעורים
בעמוד יומ' במסכת פסחים ספ"א
הרה"ג אוריאל חטונברג שליט"א

36
1 שיעור יומ' יומי גפ"ת
2 שיעור יומ' מקוצר
3 שיעור סיום שבועי

וק ניתן להאזין לשיעורים קודמים
בעמוד הקהילה
במסכת פסחים וסוכה
במערכת קול הלשון
03.617.1111

יודעי תורתך בחלוקה מיוחדת של גמרות "שפה ברורה"

החלוקה תתקיים א"ה בבית המדרש הגדול לפני ואחרי טיש היארצייט של הרה"ק בעל ה"דברי ישראל" זי"ע שיחול ביום שלישי הקרוב בערב. כלל הלומדים מוזמנים להגיע לעמדה ולקבל את הגמרא שתאיר את לימודם באור חדש.

במסגרת לימוד עמוד הקהילה בפרק "תמיד נשחט" במסכת פסחים, שהוא בענייני קדשים, יוצאת "יודעי תורתך" ביוזמה מיוחדת: חלוקת חוברות גמרא מהדורת "שפה ברורה", ככלי עזר ללימוד בהיר, נגיש ומעמיק.

חורף של עשייה מוגברת בפתח

אספת נציגים ב'יודעי תורתך'

אשר יפורסמו בקרוב בעז"ה. אחת ההצעות שכבר יצאה לדרך היא מבצע חורפי עם הגרלה ייחודית. בר"ח טבת תיערך הגרלה בין כלל משתתפי מבחני חודש כסלו על שוברי קנייה במבחר חנויות בשווי 200 ש"ח לארבע זוכים. כל מבחן נוסף מזכה בכרטיס נוסף להגרלה.

בסיום האירוע קיבלו הנציגים כוסות זכוכית ממותגות של "יודעי תורתך" ומיני מתיקה, ויצאו נלהבים ומחוזקים לקראת פעילות חורף עמוסה ורבת זכויות.

באווירה של שליחות ועשייה, נערכה השבוע ביום שלישי אספת נציגים של "יודעי תורתך" בבית הרה"ח ר' משולם בקנרוס הי"ו, רכז בני ברק, כהיערכות מקיפה לקראת תוכניות החורף.

במהלך המפגש הוצגה סקירה מקיפה על הפעילות בשיטבלך, הן בסדר 'קביעת עיתים', והן במסגרת לימוד 'עמוד הקהילה' והמבכנים. הנציגים דנו בדרכים חדשות להגדלת מעגל הלומדים, לצד רעיונות מקוריים לרענון והגברת המוטיבציה

תודותינו וברכותינו נתונות לאלו שגרבו הוצאת הגליון

לע"נ מרת מרים בילא ב"ר יעקב ע"ה ויצטרף נלב"ע י"ג כסלו תשע"ח הונצח ע"י בנה הרה"ח נתן הי"ו	לע"נ הרה"ח יצחק אייזיק ב"ר עזריאל מרדכי אייזנשטט ז"ל נלב"ע ו' כסלו תשע"ב הונצח ע"י חתנו שמואל גלסמן הי"ו נ"י.	לע"נ ברכות מאלופות קמיה האי גברא רבא ויקרא הנה"ח שמואל קרימלובסקי שליט"א עורך המדור בשבילי רבו"ק לרגל השמחה השיריה במעונם בהכנס בנו יהודה מאיר נ"י לעול תו"ט חמברכים: מערכת בשבילי דשא שמחת הבר מצוה התקיים בע"ה במצ"ש בארלי פלטרין בברנפלד
---	---	---